

TAMER ÇİLİNGİR: TRABZON'DA MUSTAFA KEMAL'İN VE RUM SOYKIRIMININ AYAK SESLERİ VE KATLIAMCI İSMAİL ÇEBİOĞLU AİLESİ

Posted on 04/06/2014

19 Mayıs 1919'da Mustafa Kemal ve 34 arkadaşı Samsun'a vardıklarında bütün Pontos'un kaderini değiştirecek günler başlıyordu. Batı Pontos'da (Sinop'tan Trabzon'a kadar olan bölge) çatışmalar çok daha şiddetliydi. Çünkü dağlara çıkmış Pontos partizanları, çetelerin Rum köylerine yönelik saldırılarını püskürtmekte başarılı idi. Bu yanılla da Mustafa Kemal'e bağlı çetelerin yanısıra Osmanlı ordusundan kalma askerler de, Pontos partizanlarıyla karşı karşıya geliyordu.

Ancak Doğu Pontos'da durum daha farklı idi. Burada partizan örgütlenmeleri olmadığı gibi, batıdan farklı olarak Rum nüfusun ciddi bir bölümü zaten daha önceden müslüman olmuştu. (gizli Hristiyanlık yaygındır bu bölgede de) Kemalistler burada ağırlıklı olarak müslüman halkı kışkırtarak Rumlara yönelik imha yöntemleri denemekteydiler.

Trabzon'da soykırımı planının ilk aşaması

Öncelikle kimliği belirsiz ve tanınmayacak şekilde kendilerini gizleyen çeteler aracılığıyla başlayan saldırılar, Rum halkı arasında korku ve paniğe sebep olmayı hedefliyordu.

Trabzon'un hemen tüm ilçe ve köylerinde silahlı eşkiyalar Rumlara yönelik saldırı ve tacizlere başladılar. Saldırılar o denli sıklaştı ki, Rumlular evlerini, köylerini bırakıp Trabzon merkeze sığınmak zorunda kaldılar. Rumlular için artık can güvenliği yoktu.

Trabzon'un Sürmene ilçesi de bugünlerde seri cinayetlere tanık oldu.

5 Temmuz 1919 gecesi, kimliği "meçhul" kişiler, Aristidis Frangoulidis'i, Sürmene'nin Zikoli köyünün Pelras mahallesinde bulunan dükkanın içinde boğazlayarak öldürdüler.

14 Temmuz 1919 akşamı, Ohça köyünde Panayoti Efstratiou vurularak öldürüldü. Askerlik yapıyordu Osmanlı ordusuna üstelik. Yalnız kendi 10 kişilik ailesine bakmakla kalmayıp, kardeşinin ailesine de o bakıyordu.

19 Temmuz 1919 gecesi, 10 kişilik bir eşkiya çetesi, Apostolos Fundukoğlu'nun, Sürmene, Kelonnissa'da bulunan evine kapıyı kırarak girdikten sonra, onu acımasızca döverek bütün parasını ve değerli eşyalarını gasbetti.

22 Temmuz 1919'da hepsi de Aso'nun küçük pazarında çalışmakta olan üç Rum; Aso köyünden manav Apostolos Nicolaidis, Zikoli köyünden manav Dimitrios Frangoulidis ve yine aynı köyden demirci ustası Spiridon Gourzoulidis, akşam dükkanlarını kapattıktan sonra, pazardan yirmi dakika kadar uzaklıkta evlerinin bulunduğu Zikoli'ye dönüyorlardı. Köye girdiklerinde, pusuda bekleyen dört eşkiyanın saldırısına uğradılar. Apostolos Nicolaidis hemen orda öldü Dimitrios ve Spiridon ise yaralandılar. Spiridon, yaralanıp yere düştükten sonra, ölmüş gibi yaparak canını kurtarıırken, Dimitrios ise karnından yaralı olarak sürünerek kaçmayı başardı. Katiller saldırıdan sonra ellerini kollarını sallayarak oradan uzaklaştılar.

2 Ağustos 1919'da Zikoli köyünden John Har. Moumoulidis, Aso-Han'daki dükkanına giderken yol üstünde pusuya yatmış kişilerce silahlı saldırıya uğradı ve omuzundan yaralandı.

Rumların saldırıya uğramaları ve öldürülmeleri özellikle Sürmene'de yaşayanları çok tedirgin ediyordu.

Trabzon'dan dört saat uzaklıktaki Trabzon-Gümüşhane ana yolunda her gün soygunlar ve Rum kadınlara tecavüz olayları yaşanıyor.

Trabzon Metropolitisi 11 Ağustos 1919 tarihinde şunları yazdı:

''Durum her gün daha kötüye gidiyor, kısmen mevcut olan güvenlik de yavaş yavaş kayboluyor ve Rumlara karşı duyulan nefret giderek artıyor. Aldığımız bilgilere göre, Sürmene'den, sürekli bir şekilde, mahalli Türklerden oluşan çetelerle ilgili haberler gelmektedir. Önceki gün, Yağlıdere köyünde iki genç Rum, trajik bir biçimde öldürüldüler. Sürmene ve genellikle Maçka'daki durum çok sıkıntılı ve istikrarsızdır ve her geçen gün daha kötü ve sorunlu olmaktadır. Türklerin hepsi, iç savaş için ayaklanmaya hazırdır. Maçka'daki Müslüman nüfusun yarısı halen silahlanmış durumdadır ve diğer yarısı da, gruplar halinde gelerek Trabzon şehrinde hem diğer müslümanlardan ve hem de hükümet yetkililerinden silah ve cephane almaktadırlar. Dört gün önce, hepsi de tanınan Türklerden oluşan bir çete, gece vakti Torul'un Tsimcru Moudjeni köyüne girerek, köyü baştan aşağıya yağmaladı. Sürmene pazarının kurulduğu 9 Eylül günü, Petro Kazancıdis, bu pazara giderken, sokağın ortasında, kendisine pusu kurmuş olan bir grup eşkiyanın saldırısına uğradı. Haydutlar onu yakalayıp, bilinmeyen bir yere kaçırdılar ve insanları da korkutarak uzaklaştırmak için, on el ateş ettiler. Plan önceden tasarlanmıştı. Biz olayı derhal jandarma yüzbaşısına bildirdik ancak o, soruşturma için iki saat sonra emir verdi. Belki de öldürülmüş olan Kazancıdis'e ne olduğunu bilmiyoruz. Diğer birçok Rum'un da kötü davranışlara maruz kalacağı söylentisi dolaşmaktadır. Üç gün önce, gece vakti bir haydut çetesi, orada bir jandarma karakolu ve gece bekçileri olmasına rağmen, Aso-Han'da Rumlara ait beş dükkanı talan etti... Aynı ayın ilk günlerinde, azılı katil Süleyman Kalfa, 15 adamı ve diğer jandarmalarla birlikte Sürmene köyüne girerek, İlia adlı bir Rumu acımasızca dövdüler.''

Müslüman halkı da katliamlara ortak etme girişimleri

Kemalistler, giderek arttırdıkları saldırılarında Müslüman halkı kullanarak Rumları imha etmek ve yurtlarından sürgün etme derdindedir. Hemen her çete saldırısının, jandarma karakollarına yakın olması da, jandarma tarafından desteklendiklerinin kanıtıdır zaten. 1919 Temmuz ayında başlayan bu saldırılar aralıksız ve giderek daha da şiddetlenerek sürer. Ve artık çeteciler kendilerini gizlememektedir.

4-5 Eylül gecesi, Aso köyünde bir eşkiya çetesi Sotiris Salonikides'in evine yaklaşır. Sotiris'in karısı, dışarda ne olduğunu görmek için pencereyi açtığında, haydutlardan biri elini yakalar; kadının bağırması üzerine kocası ona doğru koşar. O sırada diğer haydutun ateş etmesiyle Sotiridis hayatını kaybeder.

7 Eylül 1919'da Santa köyü yerlisi olan Avraam Kimonidis, Trabzon/Yomra'nın Alessona köyünün Varvara mahallesinde değirmenin yanında vurularak öldürülür.

9 Eylül 1919 akşamı Hodj Krassea'da akşam saatlerinde iki silahlı haydut, Nico Metaxa'nın evine geldiler ve oğlu John'u kaçırmak için kendilerine üç gün içerisinde 2000 lira ödenmesini belirten bir mektup bıraktılar.

12 Eylül 1919'da Kapıköy Kondu'da Nikolas Bektaşidis, amcası Panayoti'nin koyunlarını otlatırken, Gümüşhane komutanının gönderdiği yedi atlı jandarma, 28 koyunu zorla alarak Cevizlik'e götürdüler.

Katliamcı İsmail Çebioğlu ailesi

13 Eylül 1919 günü şafak sökerken, Araklı, Sürmene limanında bir motorlu tekne, ateş alarak yandı. Tekne, Giresunlu birkaç Rum'a aiti ve içinde Giresun'un tanınmış ailelerine

mensup 13 genç bulunmaktaydı. Teknedeki herkesi öldüren haydutlar, teknede bulunan malları aldılar ve daha sonra Araklı'da sattılar. Bu cinayetin failleri, tanınmış yeniçeri ailesinden olan kötü şöhretli İsmail Çebioğlu kardeşlerdir. O bölgede işlenen tüm suçların sorumlusu bu ailedir. Diğerleri tarafından işlenen öteki tüm suçlar, bu canavarların kışkırtması sonucunda meydana gelmiştir.

Tüm olan bitenler bu tarihler arasında sadece kayıt altına alınabilen, tanıklıkların bildirdiği olaylardır. Salt bunlar bile Mustafa Kemal'in Samsun'a çıkışıyla birlikte Trabzon'da olan bitenin nasıl bir planın parçası olduğunu açıklamaya yeterken, ilerki tarihlerde saldırılar daha da şiddetlenecektir. Özellikle 1920 yılında alınacak yeni techir kararıyla birlikte, ölüm yürüyüşlerinde kitlesel katliamlar gerçekleşecektir.

Bu ilk üç aylık süreçte yaşananlar, planlı olarak Rumlara karşı soykırımı hayata geçirmeye çalışıldığını gözler önüne sermeye yetiyor ve artıyor da...

Yararlanılan Kaynak: Resmi Belgelerle Avrupa Savaşı'ndan Önce Türkiyeli Rumlar Üzerindeki Zulüm / Pontos Trajedisi 1914-1922 Kara Kitap, Alexander Papadopoulos, Pencere Yayınları, Ocak 2013

Kaynak: devrimcikaradeniz.com